

REVIEW OF RESEARCH

ISSN: 2249-894X

IMPACT FACTOR : 5.7631(UIF)

VOLUME - 11 | ISSUE - 12 | SEPTEMBER - 2022

मराठी भाषिकांच्या उच्चाराच्या समस्या

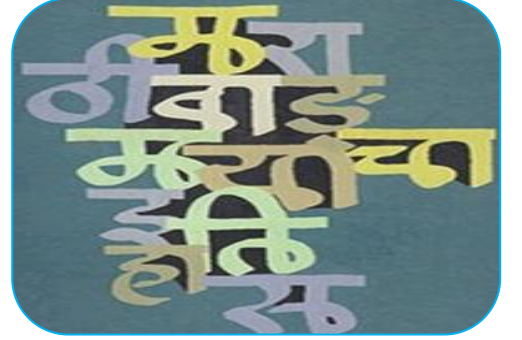
श्री. अब्दुलकादर अब्दुलकरीम मुजावर

एम. ए. (मराठी व इंग्रजी) डी एड.

सहशिक्षक राजीव प्राथमिक शाळा बाळे

सारांश

इंग्रजी भाषेत चोवीस व्यंजने आणि वीस स्वर आहेत; म्हणजे इंग्रजी भाषेत चव्वेचाळीस ध्वनी आहेत. इंग्रजीच्या मराठी भाषिकांच्या उच्चारातील समस्या शोधण्याचा प्रयत्न करते आणि मातृभाषेच्या हस्तक्षेप पुलच्या या समस्यांची कारणे शोधण्याचा प्रयत्न करते. विद्यार्थ्यांच्या समस्या विचारात घेतल्यानंतर, काही अध्यापनशास्त्रीय उपाय सुचविण्याचा प्रयत्न करतो जेणेकरून हस्तक्षेपाची समस्या पूर्णपणे नाहीशी होणार नाही परंतु काही प्रमाणात नक्कीच कमी होईल. या पेपरसाठी घेतलेला नमुना मुलींसाठी कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, पुणे. विद्यार्थी बी.ए. (मराठी माध्यम). इंग्रजी भाषा भाषांच्या जागतिक अर्थव्यवस्थेत उच्च दर्जाचा दावा करते आणि आंतरराष्ट्रीय विकास उपक्रमांसाठी इंग्रजी भाषा शिकणे वाढत्या प्रमाणात प्रोत्साहन दिले जात आहे. इंग्रजीच्या मराठी भाषिकांना उच्चारातील समस्यांचा सामना करावा लागतो आणि मातृभाषेच्या हस्तक्षेप/पुलच्या या समस्यांची कारणे शोधण्याचा प्रयत्न केला जातो. विद्यार्थ्यांच्या समस्या विचारात घेतल्यानंतर, काही अध्यापनशास्त्रीय उपाय सुचविण्याचा प्रयत्न करतो जेणेकरून हस्तक्षेपाची समस्या पूर्णपणे नाहीशी होणार नाही परंतु काही प्रमाणात नक्कीच कमी होईल. या पेपरसाठी घेतलेला नमुना .मुलींसाठी कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, पुणे. विद्यार्थी बी.ए. (मराठी माध्यम).

कीवर्ड: इंग्रजी उच्चारण, समस्याप्रधान आवाज, (इंग्रजी द्वितीय भाषा), (द्वितीय भाषा संपादन)

प्रस्तावना

इंग्रजीचे महत्त्व सध्याच्या जागतिक परिप्रेक्ष्यात इंग्रजी ही महत्त्वाची भाषा आहे. ती एक आंतरराष्ट्रीय भाषा आहे. हे जगावर राहणाऱ्या बहुसंख्य लोकांद्वारे बोलले आणि समजले जाते. त्यामुळे ती जागतिक भाषा आहे. इतर जगाशी बौद्धिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, व्यावसायिक आणि राजकीय संबंध प्रस्थापित करण्यासाठी इंग्रजीचे ज्ञान आवश्यक आहे. म्हणून, इंग्रजी ही दुव्याची भाषा आहे. अशा सक्रिय सहभागासाठी, इंग्रजीचा

अभ्यास करणे आवश्यक आहे, कारण ती जगाची खिडकी आहे. अशा प्रकारे, तिला ग्रंथालय भाषेची भूमिका नियुक्त केली गेली आहे. इंग्रजी भाषेतून निर्माण होणाऱ्या अधिकाधिक ज्ञानामुळे ते वाढत्या ज्ञानाचा जिवंत प्रवाह बनले आहे. इंग्रजीवर प्रभुत्व मिळवणे म्हणजे ज्ञानाच्या अफाट खजिन्यात सहज प्रवेश. म्हणून, प्रत्येकाला इंग्रजीचे ज्ञान असले पाहिजे भाषा शिक्षणात भाषणाचे महत्त्व: भाषा ही संपूर्ण समुदायाने स्वीकारलेली अनियंत्रित स्वर चिन्हांची प्रणाली आहे. त्याचे स्वतःचे उच्चार, शब्दांची मांडणी आणि शब्दांशी अर्थाची जोड आहे. मुल त्याच्या बोलल्या जाणाऱ्या भाषेचे फ्रेमवर्क सतत बोलल्या जाणाऱ्या फ्रेमच्या प्रदर्शनासह आत्मसात करते.

उच्चार म्हणजे विशिष्ट भाषा किंवा बोली ज्या पद्धतीने बोलली जाते. ताण, ताल आणि स्वर यासारख्या वैशिष्ट्यांप्रमाणेच ते भाषणाच्या आवाजाशी संबंधित आहे. माझे संशोधन उच्चारांवर आणि वेगवेगळ्या परिस्थितींमध्ये भाषेच्या वापरावर केंद्रित आहे. हा पेपर मराठी भाषिकांना इंग्रजी बोलायला शिकताना येणाऱ्या अडचणी उच्चारांच्या विशेष संदर्भात मांडण्याचा आणि त्यावर उपाय सुचवण्याचा आणि उच्चार सुधारण्यासाठी सराव साहित्य देण्याचा प्रयत्न आहे. या पेपरला काही मर्यादा आहेत. मराठीच्या सुप्रसेगमेंटल वैशिष्ट्यांवर फारसा अभ्यास केला जात नसल्यामुळे, हा पेपर मराठीच्या सुप्रसेगमेंटल वैशिष्ट्यांवर आणि इंग्रजीच्या मराठी भाषिकांना भेडसावणाऱ्या वाक्यरचनात्मक समस्यांवर लक्ष केंद्रित करत नाही.

मराठी भाषिकांना भेडसावणाऱ्या समस्या

इंग्रजी उच्चारातील समस्या ज्यांची पहिली भाषा मराठी आहे अशा द्वितीय भाषा शिकणाऱ्यांनी अनुभवली. अभ्यास म्हणजे समस्याप्रधान आवाज आणि या समस्या निर्माण करणारे घटक शोधणे. मग मराठी भाषिक विद्यार्थ्यांना त्यांचे उच्चार सुधारण्यास मदत करणारी काही तंत्रे शोधा. प्रथम वर्षाच्या पंधरा विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली. मातृभाषेचा प्रभाव असलेल्या ग्रामीण भागातील विद्यार्थी त्यांच्या इंग्रजी उच्चारांमध्ये अडथळे निर्माण करतात. डेटा संकलित करण्यासाठी वापरलेली उपकरणे त्यांच्या अभ्यासक्रमातील ध्वन्यात्मक शिकवताना निरीक्षणे आणि संरचित चाचणी होती. अभ्यासाच्या निष्कर्षांवरून असे दिसून आले आहे की इंग्रजीच्या विद्यार्थ्यांना ज्यांची भाषा पार्श्वभूमी मराठी आहे, त्यांना इंग्रजी स्वरांच्या उच्चारात समस्या येत होत्या ज्यांच्या उच्चाराचे एकापेक्षा जास्त मार्ग आहेत आणि व्यंजन ध्वनी व्यतिरिक्त 'wh' आणि 'ed' ध्वनी विरोधाभास आहेत. शब्दांची अंतिम स्थिती. निष्कर्षांच्या आधारे, अभ्यासाने निष्कर्ष काढला की हस्तक्षेप, दोन भाषांमधील ध्वनी प्रणालीतील फरक, इंग्रजी ध्वनी आणि स्पेलिंगची विसंगती यासारख्या घटकांमुळे इंग्रजी उच्चारात सक्षम असलेल्या मराठी विद्यार्थ्यांच्या विरोधात आहे.

या लेखाचा फोकस इंग्रजी ही दुसरी भाषा म्हणून आहे, आणि असे दिसून येते की जगभरात असे बरेच लोक आहेत ज्यांना योग्य उच्चारांसह इंग्रजी शिकण्याची आणि बोलण्याची तीव्र इच्छा आहे. भाषिकांना चांगल्या इंग्रजी उच्चारांसह बोलण्यात अनेक अडथळे येतात. अनेक अभ्यासांनी असे दाखवून दिले आहे की इतर भाषा बोलणाऱ्यांनी केलेल्या चुका, जे इंग्रजी बोलतात, ते यादृच्छिक ऐवजी पद्धतशीर असतात कारण ते अपरिचित ध्वनी स्थानिक भाषेच्या आवाजात मिसळतात. यांनी नमूद केले की इंग्रजी शिकणाऱ्या वेगवेगळ्या भाषांच्या पार्श्वभूमीतील उच्चारातील चुका पद्धतशीर आहेत आणि अपघाती नाहीत. त्यामुळे त्यांनी असा निष्कर्ष काढला की, इंग्रजी बोलणाऱ्या इतर भाषा बोलणाऱ्यांची मुख्य समस्या म्हणजे ध्वनी बदलणे म्हणजेच त्यांच्या मूळ भाषेत नसलेल्या ध्वनींच्या जागी त्यांच्या जवळ असलेल्या इतर ध्वनींसह ते बदलतात. उच्चार

वरील अनेक भाषाशास्त्रज्ञ आणि संशोधकांनी असा निष्कर्ष काढला की इतर भाषा बोलणाऱ्यांमध्ये इंग्रजी उच्चार समस्या समान आहेत परंतु प्रत्येक भाषेच्या पार्श्वभूमीनुसार आहेत.

सध्याच्या अभ्यासात संशोधकाने NSS कॉलेजच्या प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अभ्यासक्रमात नमूद केल्याप्रमाणे ध्वन्यात्मक शिकवले होते. अभ्यासक्रमात व्यंजन आणि स्वर यांचे मिश्रण आणि रेखाचित्रे आहेत. विद्यार्थ्यांनी परीक्षेत दिलेल्या शब्दांचे लिप्यंतरण करण्यासाठी आणि इंग्रजी अक्षरांच्या IPA चिन्हांचे शब्द लिहिण्यासाठी योग्य उच्चार शिकायचे आहेत. या पंधरा विद्यार्थ्यांना काही वर्णमाला उच्चारताना येणाऱ्या अडथळ्यांचा शोधनिबंधात उल्लेख केला आहे. मराठी भाषिकांना त्यांना परिचित नसलेल्या ध्वनीच्या समस्यांना सामोरे जावे लागते, मुळात व्यंजन ध्वनी देवनागरी लिप्यांच्या आवाजाने बदलतात. म्हणून संशोधन पेपर काही घटकांवर प्रकाश टाकतो जे द्वितीय भाषा - इंग्रजी, विशेषतः उच्चार शिकण्यावर परिणाम करतात. तसेच अशा चुकांमागील नेमकी कारणे ओळखण्याचा प्रयत्न करतो आणि शेवटी योग्य तंत्रे आणि धोरणे शोधण्याचा प्रयत्न करतो ज्यामुळे विद्यार्थ्यांना त्यांचे इंग्रजी उच्चार सुधारण्यास मदत होते.

सामान्यतः इंग्रजी शिकण्यावर परिणाम करणारे घटक : संशोधक आणि भाषाशास्त्रज्ञांनी काही भाषिक परिमाणे काढली आहेत जसे की आणि मधील उच्चार प्रणालीतील फरक, इंग्रजी भाषेतील काही आवाजांची विसंगती, मातृभाषेतील हस्तक्षेप आणि उच्चारांवर शुद्धलेखनाचा प्रभाव. ध्वन्यात्मकतेचा विशिष्ट अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यासाठी दोन महिन्यांच्या कालावधीत संशोधकाने भाषेच्या वर्गात केलेल्या निरीक्षणांचा या पेपरमध्ये तपशीलवार आढावा देण्यात आला आहे.

मातृभाषेचा हस्तक्षेप

केलेल्या संशोधनानुसार असे आढळून आले की दुसरी भाषा शिकणाऱ्याला काही अडचणी येतात, कारण त्याचा त्याच्या वर विशेषतः प्रौढावस्थेत परिणाम करतो आणि हा परिणाम हस्तांतरणाचा परिणाम आहे; त्यामुळे दुसरी भाषा शिकणाऱ्यांसाठी चुका करण्याचा हा एक महत्त्वाचा स्रोत आहे. दाखवून दिले की उच्चारण शिकण्यावर मातृभाषेचा स्पष्ट प्रभाव आहे. नियम विवादात आहेत, तेथे परदेशी शिकणाऱ्यांकडून चुका होणे अपेक्षित आहे. तसेच यांनी नोंदवले आहे की मराठीचे स्वतःचे व्याकरण आणि ध्वन्यात्मक आहे आणि त्यामुळे दुसरी भाषा बोलताना मातृभाषेचे आकर्षण असते. विद्यार्थ्यांचा कल मराठीत शब्द उच्चारण्याकडे असतो. म्हणून फॅन, फिश या इंग्रजी शब्दांमध्ये वरील ध्वनींचा चुकीचा उच्चार हा प्रथम भाषेच्या अती सरावाचा परिणाम आहे, कारण या विद्यार्थ्यांमधील संवादाची मुख्य भाषा मराठी आहे. प्रौढांच्या स्वरातील मस्क्युलेचर उच्चारासह परदेशी ध्वनी उच्चारण्यासाठी सेट आहे इंग्रजी उच्चारांची मुख्य समस्या म्हणजे इंग्रजीच्या नादांशी संबंधित ध्वनींचा एक नवीन संच तयार करणे आणि खंडित करणे. आमच्या च्या सवयी आणि प्रणालींनी जोरदारपणे तयार केलेल्या आवाजांची व्यवस्था. ऐकण्याच्या नवीन पद्धती आणि आपल्या बोलण्याच्या अवयवांचा वापर करण्याच्या नवीन पद्धतींची गरज आहे. त्यामुळे अशा सवयी बदलणे खूप कठीण आहे ज्या शिकणाऱ्याला त्याच्या लहानपणापासूनच लागल्या आहेत किंवा कमीत कमी त्या बदलण्यासाठी खूप वर्षांची गरज आहे आणि खूप दिवसांनी आणि नियमित सरावानंतर आणि या सर्व गोष्टी शिकणाऱ्याच्या विशिष्ट वयाशी निगडित आहेत.

ध्वनी प्रणाली फरक

उच्चार शिकण्यावर ध्वनी प्रणालीच्या परिणामावर आणखी एक अभ्यास यांनी केला ज्याने असे दाखवून दिले की इंग्रजी उच्चारण शिकवण्यात आणि शिकण्यात मुख्य समस्या इंग्रजी आणि स्थानिक भाषेच्या ध्वनी प्रणालीतील फरकांमुळे उद्भवते, म्हणून हे स्पीकर्स मराठीला चा उच्चार करण्याची सवय नाही, कारण त्यांना ते त्यांच्या मूळ भाषेत सापडत नाही. याचा अर्थ असा की शिकणाऱ्याच्या भाषणाच्या अवयवांना अशा ध्वनी प्रणाली तयार करण्यासाठी प्रशिक्षित केले जात नाही कारण ते त्यांना अपरिचित असतात; म्हणूनच त्याची जागा जवळच्या ध्वनींनी घेतली आहे जसे की प्राणीसंग्रहालयात, झिपमध्ये आणि मापानुसार, आनंदाप्रमाणे आवाजाने. इंग्रजीमध्ये बारा शुद्ध स्वर आहेत. ध्वनी प्रणालीमधील हे फरक इंग्रजी उच्चारांच्या क्षमतेच्या विरुद्ध अडथळा मानले जातात, कारण नवीन ध्वनी त्यांच्या उच्चाराच्या अवयवांसाठी विचित्रच राहतात, विशेषतः जर ते प्रौढ वयानंतर इंग्रजी शिकू लागले, परंतु ही समस्या अपेक्षित आहे. बराच वेळ नियमित सराव आणि कठोर परिश्रमानंतर सोडवले.

उच्चारावर शुद्धलेखनाचा प्रभाव

विद्यार्थ्यांना लिखित मजकुरातील शब्द उच्चारण्यात अडचण येत असल्याचे निदर्शनास येते. ही अडचण इंग्रजी भाषेतील स्पेलिंग पद्धतीमुळे आहे, कारण मराठी भाषेत विद्यार्थी लिखित मजकुरातून एखादा शब्द नुसता बघून सहज उच्चारू शकतात; त्यामुळे प्रत्येक अक्षर एक ध्वनी दर्शवते, त्यामुळे ऑर्थोग्राफी आणि ध्वनीशास्त्र यांच्यातील संबंध ओळखणे खूप सोपे आहे, त्याशिवाय मराठी भाषेत कोणतेही मूक अक्षर नाही कारण ते इंग्रजीमध्ये आढळते. इंग्रजीतील अनेक शब्दांना अक्षरे असतात, ज्यांचा उच्चार होत नाही. (Yule,2001) यांनी नमूद केले की बोलल्या जाणाऱ्या इंग्रजीचे ध्वनी जुळत नाहीत, बराच वेळ, लिखित इंग्रजीच्या अक्षरांसह इंग्रजीमध्ये, चोवीस व्यंजने आणि वीस स्वर आहेत; जर आपण या चव्वेचाळीस युनिट्सपैकी प्रत्येकाला एक विशेष पत्र दिले तर निःसंशयपणे विद्यार्थ्यांने काय बोलावे हे आपण दाखवू शकतो. जर शिकणाऱ्याला माहित असेल की प्रत्येक अक्षर विशिष्ट ध्वनी दर्शवते स्पेलिंगवर ताण येतो. मराठी भाषिकांनी इंग्रजीत असताना त्याचा उच्चार अंतिम ध्वनी म्हणून केला जातो. ध्वनी-स्पेलिंग संबंधांची स्पष्टीकरणात्मक क्षमता नोंदवली; ऑर्थोग्राफी आणि ध्वनीशास्त्र यांच्यातील पत्रव्यवहार विद्यार्थ्यांना त्यांच्या स्पेलिंगवरून शब्दांच्या उच्चारांचा अंदाज लावू शकत असल्याने शिक्षकांना याची जाणीव असणे आवश्यक आहे. त्यामुळे जर शिकणाऱ्याला ध्वनी आणि स्पेलिंगमधील असा संबंध माहित नसेल, तर तो शब्दांचे शब्दलेखन पाहून चुकीचा उच्चार करतो यांनी नमूद केले की ब्रिटिश इंग्रजीच्या बहुतांश प्रकारांमध्ये स्वराच्या आधी येऊ शकते. उदा. लाल, शासक, राईड सारख्या शब्दात, परंतु परदेशी शिकणाऱ्यांने हे लक्षात घेतले पाहिजे की ते फारच कमकुवत आहे आणि त्याचा उच्चार मराठीतील शब्दाप्रमाणे होत नाही.

निष्कर्ष –

अध्यापन हे ओळखणे आणि उत्पादन या दोन्हीवर लक्ष केंद्रित केले पाहिजे, म्हणजे शिक्षकांनी उच्चारातील चुका ओळखून त्या दुरुस्त कराव्यात आणि विद्यार्थ्यांना या ध्वनींचे योग्य उच्चार कसे करायचे ते शिकवावे आयसीटीचा वापर भाषा प्रयोगशाळेद्वारे उच्चार चांगल्या प्रकारे शिकण्यासाठी केला पाहिजे. ध्वन्यात्मक लिप्यंतरणांचा सराव करण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी मानक इंग्रजी उच्चार ऐकण्यासाठी हेडफोन वापरावे नवीन शिकलेल्या ध्वनींचा सराव करण्यासाठी आणि त्या आवाजांची सवय लावण्यासाठी विद्यार्थ्यांना इंग्रजी

बोलण्यास प्रवृत्त केले पाहिजे.शुद्धलेखनाच्या चुका दूर करण्यासाठी शुद्धलेखनाचा नियमित सराव केला पाहिजे.उच्चारांच्या नियमांची समज विकसित करण्यासाठी मोठ्याने वाचण्याचा सराव केला पाहिजे.

संदर्भ

- ऑगस्टिन सिमो बोबडा. उच्चार शिकवणे. फोरम. खंड 31 क्रमांक 3, जुलै सप्टेंबर 1993
- आवताडे हनुमंत कृष्ण सोलापूरमधील बहुभाषिक स्पीच कम्युनिटीजद्वारे बोललेल्या इंग्रजीच्या ध्वन्यात्मक वैशिष्ट्यांचा अभ्यास. एमफिल भाषाशास्त्र. फेब्रुवारी 2007
- बन्सल आर.के. (१९६९). भारतीय इंग्लिशची बुद्धिमत्ता. मूग्राफ
- बन्सल आणि हॅरिसन. भारतासाठी स्पोकन इंग्लिश, ओरिएंट लॉगमन, बॉम्बे.
- गोखले एस. मराठी आणि मराठी इंग्रजी. पीएच.डी. प्रबंध हैदराबाद.